

ISBN: 978-625-7014-28-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 238

İnceleme

Editör

Kadir Daniş

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

İrem Sönmez

1. BASKI

Şubat 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ye aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Acar Süvari Tutuk Arbalet
Hikâyeli Şiirler Üzerine Bir İnceleme

A L İ E M R E

KETEBE

Ali Emre

1968’de Kastamonu’da doğdu. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu. 1994’te, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. İstanbul’daki üniversite öğrenciliği sırasında, çeşitli gazete ve dergilerde yazmaya başladı. Öğrencileri ve arkadaşlarıyla dergiler çıkardı. Edebî inceleme ve denemelerin yanı sıra tarih, siyaset ve biyografi gibi çeşitli alanlarda da çalışmalar yaptı. “Nureddin Zengi” kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği 2017 Roman Ödülü’nü aldı. 2018’de ÖNDER tarafından “Yılın Edebiyatçısı” seçildi. Pendik Edebiyat Festivali 2019 Jüri Özel Ödülü’ne değer bulundu.

Yayımlanmış Kitapları:

Kıyamet Mevsimleri (Şiir - 1997), *Milyon Sesli Mızıkça* (Şiir - 2001), *Anarılmış Yas Bitiği* (Şiir - 2008), *Yeryüzüne Dağılan* (Şiir - 2012), *Şiirin Saçağı Altında* (Eleştiri - 2014), *Şiirimizde Ortadoğu* (İnceleme - 2016), *Meryem’in Yokluğunda* (Şiir - 2017), *Nureddin Zengi / Şark’ın Kandili* (Roman - 2017), *Selahaddin / Şark’ın Kartalı* (Roman - 2018), *Diz Çökme-yen* (Portre/Hikâye - 2019), *Namık Kemal / Selahaddin* (Çeviri-yazı ve Sadeleştirme - 2019), *Jules Verne’in Osmanlısı: İnatçı Keraban* (İnceleme - 2019), *Çeyizime Bir Kefen* (Şiir - 2019).

İÇİNDEKİLER

Eşik Söz: Acar Süvari, Tutuk Arbalet / 7

Çaresizi Gözet, Adaleti Ayakta Tut
Mehmed Âkif / Kocakarı ile Ömer / 15

Kara Bahtlı Çobana Gıptayla Bakan Aydın
Kemalettin Kamu / Bingöl Çobanları / 29

**Makbul Olmayan Bir Kahramanla Edebiyata ve
Tarihe Müdahale Etmek**
Nâzım Hikmet / Simavne Kadısı
Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı / 39

Yanık Yanık Koksa Karanfil
Melih Cevdet Anday / Anı / 61

**Bir Bıçağın Ağzında Yürür Gibi:
İşkence ve Mahcubiyet**
Attilâ İlhan / Sana Ne Yaptılar / 69

Yanılgan İnsanlığa Övgü
Turgut Uyar / Akçaburgazlı Yekta / 79

Yenilgi Yenilgi Büyüyen Doğu İçin Yedi Kurban
Sezai Karakoç / Masal / 95

Patolojik, Yenik, Kalabalık Bir Kişilik Sarmalı
Edip Cansever / Ruhi Bey / 109

Fincan Kadar Bir Dükkânda Ömür Tüketen Gençler
Refik Durbaş / Kampana / 123

Ölüme Çocuk Gözüyle Bakış
İbrahim Tenekeci / Dedeler ve Çiviler / 135

EŞİK SÖZ: ACAR SÜVARİ, TUTUK ARBALET

Elimizdeki birikim çok az kayıt içerse de hem şiiri hem de hikâyeyi, insanın başladığı yere ve zamana dek götürüyoruz. İnsanın; imtihanın, muhabbetin, kavganın, çırpınmanın, bah-tiyarlığın, üşümenin, yanmanın, merhemini.

Dilemmânın ve divaneliğin aklı ezip yonttuğu, deneyimin ve dersin gönlü kırıp yorduğu yerde kırıştıırıyoruz ilk kez gözle-rimizi. Sadece kahramanlığımız ve aşkla bağlanışlarımız değil; kaçışımız ve yeniden arayışımız, pişmanlığımız ve avunma-larımız da kabını taşırmaya, başkalarına değmeye can atıyor kadim zamanlardan beri.

Hikâyelerle büyüyoruz, hikâyeler biriktiriyoruz; onlardan bi-rine katılmaya yahut onların hizasına bir yenisini koymaya ça-lışıyoruz. Şiir gibi bir hikâye evreninde dönendiğimizi düşü-nüyoruz, yakıcı gerçeğin kaba ve kirli kırbaçları altında kıvrın-ırken bile. Yekiniş biz de söz almaya koşuyoruz ara sıra. Fâ-niliğin gövdesine çentik atmak, gök kubbe altında kendimiz-den bir iz ve avaz bırakmak, dünyanın tarlasından mahşerin

hasadına bir hikâye taşımak istiyoruz. O epeyce kalabalık ve upuzun tarihi de böyle icat ediyoruz aslında.

Masalın ve efsanenin dağa seğırttiğı yerde çatıyoruz şiiri kimi zaman. Kıssanın ve kasidenin ovaya yürüdüğü yerde kulak veriyoruz bir hikâyeye. Aklın hep arza bakarak konuştuğı, aşkın ille de arşa çıkmaya heveslendiğı günler arasında çırpınıp duruyoruz birlikte. Mahcubiyetin, muhabbetin, merhametin evinde karılıyor önce mayamız. Fakat kan ve kahır çitlerden taşarak dünyaya tebelleş olurken de kapatmıyoruz gözlerimizi. Bütün bunları, bir yol ve vasita bularak anlatma, paylaşma isteğı uç veriyor içimizde. Kendimiz ya da başkaları için ses verdiğimizde, edebiyatın evi de genişlemeye başlıyor elbette.

Daha önceki dönemler bir yana, yeni bir eşik sayılan ve ciddi kırılmaları da beraberinde getiren Tanzimat'tan sonraki serencamımızı, şiir eşliğinde takip etmemiz ve değerlendirmemiz de mümkün. Bütün eksiklerine ve zaaflarına rağmen, acar bir süvariye andırıyor Türkiye'de gövdeleşen şiir. Kişisel mırıldanmaların, ilgi alanı ve kadrosu çok geniş duygu açıklamalarının yanı sıra, siyasal ve toplumsal hadiselerle de temas etme iştihakı duyuyor daima. Binlerce hikâye eyliyor kendisinde; iyi ya da kötü çeşitli insanlık hâllerine, bütünlüklü veya parçalı bir bakışla ışıklar düşürüyor.

Süvari, gözü pek hatta zaman zaman delişmen.

Salladığı kılıca, savurduğu mızrak ya da oka, kavradığı şeşpere, tuttuğı dizgine acımıyor. Soluk soluğa kaldığında, dizleri titreyecek kadar yorulduğunda, üstü başı parça pinçik olduğunda bile yekinmeye çalışıyor. Fakat gücünü ölçülü, dengeli kullanma konusunda yeterince deneyimli ve donanımlı değil. Bazen, özenli ve süreğen bakmayı göz ardı ettiği görülüyor. Yaklaşmaya, çok yakından izlemeye, sağ salim bir yürüyüşle uzaktan yakına ulaşmaya pek yatkın değil. Kalabalık içinde rastgele dövüşmek, mücadele edecek birilerini bulmak kolay

bir yerde; fakat bir başına kaldığında acarlığın, bahadırılığın ötesine geçmek gerekiyor.

Eline bir arbalet alıyor böyle durumlarda.

Yoğunlaşmayı, hedefi iyi belirlemeyi, mesafeyi ciddiyetle ve sağlıklı bir şekilde hesaplamayı gerektiren bir gereç bu. Aksi halde, ıskalaması, sık sık tutukluk yapması ya da işlevsiz bir süs gibi sahibine hamallık ettirmesi işten bile değil.

Hünerleri bitmeyen, farklı yataklardan akarak gelen yahut geniş bir alana sürülmüş cevval bir süvari gibi sağa sola koşturmaya doymayan şiirimiz; en azından son asırda ya çok genel ve bulanık anlatılara râm olmuş ya da gerekçesini ve çerçevesini kaybetmiş parça güzelliklere, minimize edilmiş içdökümlerine boğulmuş durumda. Bünyesini genişletecek, dilini çözecek ve yaralarını sağıltacak enstrümanlardan biri olan hikâye ile nasıl bir ilişki kurması gerektiğini çok az örnekle gösterebiliyor. Ya ses verecek esaslı bir hikâye bulmakta zorlanıyor ya da bulduğu hikâyeyi anlatmakta, etkili bir biçime dökmekte aciz kalıyor. Ya hemencecik destan ve efsane döneminin sert, aşınmış, çekim gücünü yitirmiş kalıplarına gidiyor aklı ya da başı sonu belirsiz sayıklamalara, laf kalabalığı içinde eriyip giden kesitler cümbüşüne. Süvari yoruluyor, arbalet köreliyor.

Doğrudur; “hikâye”nin ve modern zamanlarda evrilmiş, birçok noktada dönüşüme uğramış biçimiyle “öykü”nün şiire sokulmasının, şiirden yararlanmasının tarihinden daha eskidir muhtemelen; şiirin tahkiye ile, öykü ile ilişkisinin geçmişi. Yaygın kanaatin aksine, şiirin de -en azından bazı özellikleri yahut örnekleri itibariyle- kurmacaya dayalı bir yönünün olduğu da söylenebilir.

Klasik dönemdeki devasa birikimin yanında, Batı edebiyatıyla çeşitli temaslar sonucu yenilenen birçok şiir anlayışı ve akımında da şiirin hikâyeler anlatmaya/hikâyeleştirerek aktarmaya uzak durmadığı, metinlerle izleyebileceğimiz bir